

Japonya, Singapur ve Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Programları

Teacher Training Programs in Japan, Singapore And Turkey

ÖZET

Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, o ülkenin eğitim sistemi ile doğrudan ilişkilidir. Gelişmiş ülkeler eğitime yatırım yaparken, gelişmekte olan ülkeler güvenliğe yatırım yapmaktadır. Eğitime yapılan yatırımlar, ülkenin her alanda gelişmesine ve kalkınmasına olanak sağlamaktadır. İyi bir eğitim için, ülkeye uygun bir sistemden ve buna bağlı yetiştirilmiş nitelikli öğretmenlerden geçmektedir. Öğretmenlerin kaliteli bir insan kitlesi yetiştirmeleri ve performanslarını en üst düzeye çıkarabilmeleri için, hizmet öncesinde iyi eğitilmeleri, hizmet sırasında da sahip oldukları tüm bilgi ve becerileri meslek hayatları boyunca geliştirmeleri ile mümkün olmaktadır. Ülkelerin tüm bu nedenlerle dolaylı, öğretmen yetiştirme sistemlerini sürekli takip ederek; değerlendirmeleri, çağın gereklerine göre güncellemeleri ve kendi kültürlerine, gelenek ve göreneklere ile insan yapılarına göre yapılandırılmaları gerekir. Bu araştırmanın amacı, Singapur, Japonya ve Türkiye öğretmen yetiştirme sistemlerini incelemektir. Ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri; ülkelerin eğitim yapıları, hizmet öncesi eğitimleri, öğretmenliğe seçme ve atama koşulları ve meslek içinde gelişim için yapılan çalışmalarla ilgili inceleme yapılmıştır. Araştırmalarda elde edilen sonuçlara bakıldığında; öğretmen yetiştirme süreçlerinde benzerliklerle birlikte bazı farklılıkların da olduğu, Japonya ve Singapur'da lisans ile birlikte yüksek lisans ya da sertifika programlarının da başarılı bir şekilde bitirilmesi gerektiği, hizmete alınması sırasında öğretmenlerin sınavlara tabi tutulduğu, meslek içinde öğretmen gelişimleri için hizmetçi eğitimlerin düzenlendiği, Japonya ve Singapur'da hizmetçi eğitimlerin düzenli süreli ve zorunlu olduğu, buna karşılık Türkiye'de bu eğitimlerin, öğretmen isteğine bırakıldığı ve süreklilik arz etmediği görülmüştür. Türkiye'de öğretmen seçme kriterlerinden sınavın tek başına atama şartı olmasının ortaya çıkardığı olumsuzlukların önüne geçmek için sınavla birlikte iletişim becerisi, grupla çalışma, işbirlikçi ruha sahip olma vb. kriterlerin de olması gerekliliği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Yetiştirme, Sınıf Öğretmeni, Hizmet Öncesi Eğitim, Mesleki Gelişim

ABSTRACT

The level of development of countries is directly related to the education system of that country. Developed countries invest in education, while developing countries invest in security. Investments in education enable the country to develop and develop in every field. For a good education, it goes through a system suitable for the country and qualified teachers trained accordingly. It is possible for teachers to train a qualified human mass and to maximize their performance, if they are well trained before service and develop all the knowledge and skills they have during their professional life. For all these reasons, by constantly following the teacher training systems of the countries; They need to evaluate their evaluations, update them according to the requirements of the age, and structure them according to their own culture, traditions and customs and human structures. The aim of this research is to examine the teacher training systems of Singapore, Japan and Türkiye. Teacher training systems of countries; In this study, the educational structures of the countries, pre-service training, the conditions of selection and appointment as a teacher, and the studies carried out for professional development were made. Considering the results obtained in the research; There are some differences as well as similarities in teacher training processes, in Japan and Singapur, graduate or certificate programs must be completed successfully, teachers are tested during their commissioning, in-service trainings are organized for teacher development in the profession, in Japan and Singapur. It has been observed that in-service trainings are regular, continuous and compulsory in Singapore, whereas in Turkey these trainings are left to the teacher's request and are not continuous. In order to prevent the negativities caused by the examination being a condition for assignment alone, one of the teacher selection criteria in Turkey, communication skills, working in a group, having a cooperative spirit etc. criteria were also require.

Keywords: Teacher Training, Classroom Teacher, Pre-Service Training, Professional Development

GİRİŞ

Ülkelerin kalkınması, ekonomik olarak düntada söz sahibi olması eğitim sistemlerinin gelişmişliği ile yakından ilgilidir. İyi yetişmiş fertler, toplumunda yetişmesine ve gelişmesine katkı İnsanları iyi yetiştirmenin yolu iyi bir okul ortamı ve sınıflara giren öğretmenlerin kalitesine bağlıdır. Küreselleşen ve değişen dünyada, teknolojinin bu kadar aktif olduğu bir dönemde öğretmenlerin eğitilmesinde, uluslararası sistemi yakalayabilmek, öğretmen yetiştirmede çağın gerektirdiği eğitilmelere sahip modeller geliştirmek, ülke gelişmelerine büyük fayda sağlayacaktır. Ülkelerin öğretmen yetiştirme modellerine bakıldığında birçok farklılığın olduğu göze çarpmaktadır. Bazı ülkeler, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin sadece bir başlangıç olduğunu ve öğretmenlerin kariyerlerinin sonuna kadar gelişimleri için eğitimlere devam edilmesi gerektiğini savunurken, kimi ülkeler, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin son yıllarında staj uygulamalarına katılmaları yönünde programlar geliştirmişlerdir. Bazı ülkelerde ise, öğretmenlerin lisans eğitimlerini, yüksek lisans eğitimleri ile birlikte yapmaları yönünde uygulamalara gitmektedirler. Üniversitelerin öğretmenlik fakültelerinden mezun olanlar, ulusal bir sınava tabi tutulup, öğretmenlik sertifikası aldıktan sonra göreve başlatılmaktadırlar. Göreve başlatılan öğretmenleri belirli bir süre mesleki eğitim programlarına devamları da istenebilmektedir (European Commission/EACEA/Eurydice, 2018).

Sedat Önen¹
Hüsametdin Atlı²
Derviş Yüce²
Esra Bağırhan⁴
Nizam Doğan⁵

How to Cite This Article

Önen, S., Atlı, H., Yüce, D., Bağırhan, E., & Doğan, N. (2023). "Japonya, Singapur ve Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Programları", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 9(66):3149-3159. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.70704>

Arrival: 17 May 2023

Published: 31 July 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Müdür Yardımcısı, Şehit Öğretmen Nuriye Ak Ortaokulu, Diyarbakır, Türkiye

² İlçe Milli Eğitim Müdürü, Yenişehir İlçe Milli Eğitim, Diyarbakır, Türkiye

³ Okul Müdürü, Şehit Bşk. Fatih Özdil İmam Hatip Ortaokulu, Diyarbakır, Türkiye

⁴ Öğretmen, Gömmetaş İlkokulu, Diyarbakır, Türkiye.

⁵ Öğretmen, Aziziye İlkokulu, Diyarbakır, Türkiye

Her ne kadar ülkelerin öğretmen eğitime sistemleri farklılık gösterse de, öğretmen olmak için atılması gereken ilk adım bunun eğitimini veren bir kurumdan mezun olmaktır. Bu eğitimleri veren kurumların izledikleri iki temel yöntem vardır. Bunlar:

1. Ardışık Modeller

2. Eşzamanlı modellerdir.

Ardışık modelde, yükseköğretimi bitiren kişilerin, ardından öğretmenlik meslek sertifikası veren programlara devam etmesi modelidir. Eşzamanlı model ise; Genel kültür dersleri ile birlikte öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin birlikte verilmesi modelidir. Kimi ülkeler öğretmen yetiştirme programlarını ayrı ayrı verirken, kimi ülkeler ise her iki modeli birlikte de verebilmektedir. (European Commission/EACEA/Eurydice, 2018).

Eğitim kalitesinin artırılması ancak iyi ve donanımlı öğretmenlerle olabilmektedir. Öğretmenler tarafından iyi yetiştirilen öğrenciler, iyi toplumları oluştururlar. Toplumların iyi olması, eğitim alanında, ekonomik alanda, sosyal ve kültürel alanda toplumun gelişmesini ve kalkınmasını sağlayacaktır. Ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemlerinin incelenmesi, ülkemizdeki öğretmen yetiştirme sistemleri ile karşılaştırılması, mevcut sistemin avantaj ve dezavantajlarının tespit edilmesi ve genel eksiklikler üzerinden öğretmen yetiştirme sisteminin yapılandırılması, ülke gelişimine katkıda bulunabilir. Bu araştırmada, Japonya, Singapur ve Finlandiya gibi PISA VE TIMSS sınavlarında başarı gösteren ülkelerin öğretmen yetiştirme programları incelenecektir. Çalışmanın ülkemiz eğitim sisteminde fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlik Mesleği

Geçmişten günümüze toplumlar, sosyalleşmenin gereği olarak ve artan ihtiyaçlarına istinaden, insanlar arasında bir işbölümü yapma gereği duymuşlardır. Bu iş bölümüne bağlı olarak da meslekleşme ve meslek grupları ortaya çıkmaya başlamıştır. Her iş bölümü ise meslek olarak kabul görmemektedir. Yapılan bir işin herhangi bir meslek grubunda sayılabilmesi için, toplumun ihtiyaçlarını karşılama, özel bir bilgi, beceri ve yetenek gerektirmesi, etik ilklere sahip olması ve gelir getirici özelliğinin bulunması gerekir. Öğretmenlik mesleği de bu anlamda bir meslek grubudur. Çünkü insanların bilgi ihtiyaçlarının karşılanması ve bu sayede insanlarla birlikte toplumların gelişmesine vasıta olan bir meslektir. Ülkelerin sahip olduğu eğitim sistemlerinin en önemli parçasını kuşkusuz öğretmenler oluşturmaktadır. İnsanların öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinin altında psikolojik, sosyolojik ve ekonomik etmenler yatmaktadır. Ülkemizde de son yıllarda öğretmenlik mesleğini tercih eden insan sayısı her geçen gün artmaktadır. (Erdoğan, 2003).

Eğitim sistemlerini ayakta tutan öğretmenlerin başında öğretmen gelmektedir. Öğretmenlik mesleği, öğrencilerde istenilen davranış değişimlerinin olmasını sağlayan ve ülkelerin eğitim sistemlerinin amaçlarının öğrencilerde yerine gelmesini sağlayan en önemli mesleklerin başında gelmektedir (Başaran ve Çınkır, 2011). Öğretmenlerin, bir öğretici olarak sınıfın lideri ve rehberi konumunda olması, öğrencilerin tüm davranışlarını gözlemlemesi, eğitimlerin ve öğrenmelerin doğrudan ya da dolaylı olarak öğrencilere kazandırılması görevlerini yeri getirmesi beklenir. Bundan dolayı da öğretmenlik mesleğini sahiplenenlerin etik ilkeleri konusunda çok duyarlı olması, öğrencilerine ve topluma karşı rol model olarak davranışlarda bulunması gerekir (Ada ve Baysal, 2012).

Öğretmen Eğitimi

Öğretmenlik mesleği, genel bir bilgi, birikim ve beceri isteyen bir meslektir. Bazı ülkelerin kültürlerine göre, kazanç getirici bir meslek olmasının yanında kutsal bir özelliği de vardır. Günümüz dünyasındaki teknolojik gelişmeler, küreselleşme ve sürekli meydana gelen değişimlerden dolayı artık eğitim hayatı boyunca süren bir olgu haline gelmiştir. Bundan dolayı da öğretmenlik mesleğini, sadece hizmet öncesi eğitimle değerlendirmek doğru bir yaklaşım tarzı olmayacaktır. Öğretmenlik eğitimi alındıktan ve hizmete başladıktan sonra da sürekli olarak, öğretmen eğitimlerinin devamlılığının sağlanması, hizmetiçi eğitimler, seminerler ve konferanslarla kendilerini yetiştirip geliştirmelerine olanak sağlanmalıdır. (Şişman, 2013).

YÖNTEM

Alanyazın, probleme dair kavramsal alanının belirlenmesine yönelik araştırmaların neticelerinin gözden geçirilmesi olarak tanımlanan bir tarama modelidir. Literatür taraması; bir konuyla ilgili daha önceden ortaya konulmuş bilgileri çalışmanın amacına uygun bir biçimde incelemek ve değerlendirmektir. Bu doğrultuda, belirli bir konu hakkında akademik olarak güvenilir, yetkin kişiler tarafından yayınlanmış olan çalışmaların incelenmesidir. Yani alanyazın literatür; bir konu hakkında oluşturulmuş kaynakların toplamıdır. Bunun tespiti için ülkemizde bu alan ile ilgili yazılmış olan makaleler, araştırmalar incelenmiştir. Bu çalışmada ülkemizde eğitim öğretim veren Mesleki Teknik Okullarının kuruluşu, gelişim, okuyan öğrencilerin istihdam sorunları ve çözüm önerilerine yönelik araştırma makaleleri ve yüksek lisans tezleri incelenmiş ve meslek liselilerinin eğitim kalitesi, öğrencilerin istihdam alanlarına

yönlendirilmesi ve işsizliğe neden olan engellerin kaldırılması üzerine çalışma yapılmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalardan hareketle, okullardaki eğitim öğretim, uygulanan programlarla ile işlenen müfredata ilişkin değerlendirmelere yapılarak, iş olanakların artırılması ve işgücü piyasası ile işverenlerin bir araya yolları araştırılmıştır. Çalışmanın bu anlamda literatür için fayda getireceği ve hem öğrencilere hem de işverenlere rehberlik edeceği hedeflenmektedir.

BULGULAR

Bu çalışmada ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemlerine dair literatür taraması yapılmış ve aşağıdaki bulgulara rastlanmıştır.

Japonya Eğitim Sistemi:

Ekonomik olarak gelişmiş ülkelerin içinde yer alan Japonya, sahip olduğu toplumsal değerle ön plana çıkan bir ülke konumundadır. Toplumsal ilkelerin bireysel ilkelerin önünde olduğu, topluma ve onu oluşturan kurumlara karşı saygı, çalışan tim insanların kazandığını hak etmesi ve dürüst çalışma alışkanlığına sahip olması gibi ahlaki ilkelerin kazanırılması yolu eğitimden geçmektedir. Bu nedenle Japonlar, millet olarak güvenlikten çok eğitime yatırım yapan ülkelerin başında gelmektedir. Eğitime ayrılan bütçe, güvenliğe ayrılan bütçenin neredeyse 1,5 katı kadardır. (Milliyet, 2015).

Japon eğitim sisteminde insan yetiştirilmesi gereken en temel unsurdur. Herkesi öğrenebileceğinden hareket ederler ve kaybedilecek tek bir kişinin bile olmadığı ilkesine göre eğitim sistemlerini biçimlendirmektedirler. Bunun yanında eğitim öğretimin sadece okullarda yapılmasından çok okul ile birlikte her yerde eğitim anlayışından hareketle eğitim, bir sanat dalı olarak kabul görmektedir (Demirel 2000).

Japonya eğitim sistemi, 1970'li yıllarından sonra göstermiş olduğu başarı ile gelişmiş ülkelerin arasında yerini almıştır. Bu gelişim sadece ekonomi alanında olmamış, aynı zaman da kültürel, sosyal ve sanatsal alanlarda da olmuştur. Bu sistemde öğrencilere; etkili ve düzenli çalışma alışkanlığı, boş zamanlarını verimli değerlendirme, öğrenmeye motive olma, öğrenme ortamlarında disiplinli olabilme, anadil eğitimlerini önemseme ve mezun olduklarında iş bulma olanağı gibi özellikler kazandırılmaktadır. Japon devletinin eğitime bu kadar değer vermesi, öğrencilerin belirli bir iş ve statüye kavuşturulma isteği, öğretmen-öğrenci-aile işbirliği ile karşılaşılan sorunların üstesinden gelme becerisi, bireysel özelliklerle grup zihni arasındaki uyumun sağlanması ve günümüz şartlarına göre ihtiyaçlara cevap verme nedenleri yatmaktadır.

Japon eğitim sistemine bakıldığında ilk göze çarpan özellikler arasında; ülke geneli tek tip bir eğitimin yapılması, eğitim ile işbirliğinin artırılması, yerel yönetimlerle özel sektörün desteklerinin artırılması ve merkeziyetçi olmayan bir sisteme sahip olması sayılabilmektedir (Uçar ve Uçar 2004). Bunların yanında Japon eğitim sisteminin; sağladığı istihdam olanakları, lider yetiştirme yetenekleri ve teknolojik gelişime olanak sağlama gibi özellikleri de vardır (Tösten ve Ekinci 2012).

Eğitim Yönetiminin Yapılması

İkinci dünya savaşından sonra Japon hükümeti, ülkenin kalkınması ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak eğitim sisteminde köklü değişikliklere gitmiştir. Özellikle ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarının geliştirilmesi için önemli adımlar atılmıştır. İçeride dönük ve kapalı bir ülkeden, batıya açık ve Avrupa'da meydana gelen modernleşme süreçleri takip edilerek, dönüşüm içine girmişlerdir. Eğitim sisteminde köklü değişiklikler yapmak isteyen ülke, Avrupa'nın her tarafına heyetler göndermek suretiyle birçok ülkenin eğitim sistemini incelemiş, kendi kültürlerine özgü bir eğitim modeli geliştirmişlerdir. Bu modelde eğitim, Özel, yerel ve ulusal olarak 3 farklı şekilde yapılandırılmıştır.

Ulusal eğitim yönetimi, en üst birim olup; eğitim hizmetleri, Eğitim-Kültür-Spor- Bilim ve Teknoloji Bakanlığındadır. Ayrıca il (bölge) ve ilçe (belediye-yerel) eğitim kurulları da bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının görev uhdesinde; Okul yönetim, proje ve müfredat işlerini yürütmek, okulların fiziksel alt yapıları ile araç gereç ihtiyaçlarını gidermek, hayatboyu kapsamında akademik, sportif ve kültürel etkinliklerin yapılmasını sağlamak, okulların finansal bütçelerini planlamak ve öğretmen maaşları ile ilgili süreçleri yönetmektir. Bunun yanında bölge eğitim kurulları ile belediyeler aktif olarak eğitim sisteminin içinde rol oynamakta ve okulların açılması ve yönetilmesi aşamalarında görev yapmaktadırlar. Japon eğitim sisteminde bulunan temel eğitim kanununa göre eğitim ulusal ve yerel yönetimler eliyle yapılmaktadır. Ulusal yönetim, eğitimle ilgili olarak ülkede fırsat eşitliğinin sağlanması, müfredatların oluşturulması ve bunların belirli bir standarda oturtulması çalışmalarını yürütürken; yerel yönetimler, bölgesel şartlara göre eğitim öğretimin devamı konusunda çalışmaktadır. Ayrıca her okul ulusal düzeydeki müfredatlara göre okul bazlı öğretim programlarını yapabilmektedirler (Kazuo,1990).

Japonya eğitim sisteminin içinde bulunan Bölge Eğitim Kurulları, ortaöğretim okullarının ikinci kademesi, özel eğitim okulları, hayatboyu öğrenme merkezleri, müzeler ve kütüphanelerin yönetilmesi işini üstlenmekte, farklı yerlerde öğretmen sertifikası verecek okulları açmakta ve belediyeler tarafından açılmış olan ilk ve ortaokulların öğretmenlerinin atamasını yapmaktadır. Yerel Eğitim Kurulları ise; Okulların fiziksel alt yapılarının iyileştirilmesi, ilk ve ortaokulun yönetilmesi, bu okulların kitap ihtiyaçlarının karşılanması, belediyeler tarafından açılan sosyal ve kültürel alanlarının yönetilmesi, öğretmen atamalarında bölge eğitim kuruluna önerileride bulunulması, okulun açık tutulacağı iş günü sayısı ile tatil günlerinin planlanması ve okulların rehberlik hizmetlerini yönetilmesi gibi görevleri bulunmaktadır (OECD, 2011).

Japon eğitim sisteminin bu kadar ilerlemesinde temel husus, on yılda bir yapmış oldukları değerlendirmeler ve bu değerlendirmelere bağlı olarak uyguladıkları reform çalışmalarıdır. Diğer tüm alanlarda olduğu gibi eğitimde de, düzenli çalışma alışkanlıkları, kendini ve sistemi sorulama, şeffaflık ve dürüstlük ilkeleri hep ön planda tutulmaktadır. Bunlar için de her japon vatandaşı kararlı ve azimli bir şekilde verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmek için çalışmaktadırlar (Binici, ve diğ., 2005).

Japon hükümeti 2004 yılında ortaya koyduğu reform paketi ile eğitim alanında 6 yeni uygulama önerisinde bulunmuştur(MEXT, 2008). Bunlar:

- 1.Temel Eğitim Kanunu'nun yeniden düzenlenmesi,
- 2.Akademik becerilerin geliştirilmesine yönelik uygulamalar,
- 3.Öğretmen kalitesinin artırılmasına yönelik programların hazırlanması,
- 4.Özel mesleki okulların açılması,
- 5.Eğitim temelli okullar ve yönetimlerde değişikliklerin yapılması,
- 6.Bütçeden eğitim için ayrılan fonların, yerel yönetimlerle

Bu öneriler dışında ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının uygulamaya aldığı 2 temel program bulunmaktadır. İlki, 2008 yılında yapılan ve yatay işbirliği adı verilen, eğitime dayalı sosyal katkı ile çabayı güçlendirme programı, diğeri ise; 2013 yılında uygulamaya konan, dikey bağlantılar olarak adlandırılan topluma dayalı hayatboyu öğrenme programıdır. Bu programlar kapsamında yapılan ilk iş olarak, tüm engelli okulların tek çatı altında birleştirilmesi olmuştur. "Özel Eğitime İhtiyacı Olanlar Okulu" adıyla açılan okullarda; görme engelliler, işitme engelliler, zihinsel engelliler ve fiziksel engelliler bu okul çatısı altında eğitim öğretimlerine başlamışlardır.

Japonya'da Öğretmen Yetiştirme Sistemi

Ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri ile verdikleri arasında doğrudan bir ilişki vardır. Eğitim sisteminin reformlarla birlikte çağın gereklerini karşılayan bir düzeyde olduğu Japonya'da, aile- okul- sanayi ve toplum arasındaki işbirliği sayesinde hem eğitimde hem de ekonomide büyük başarılar elde edilmiştir. Bu başarıda kuşkusuz devletin yanında yerel yönetimler ile özel sektörün katılımıyla eğitim harcamalarının karşılanması, tüm kurumların işbirliği içinde çalışmaları ve tüm vatandaşların değişim ve dönüşüme açık olması gelmektedir (Uçar ve Uçar, 2004).

Japon eğitim sistemi, tüm öğrencilerin öncelikle iyi bir insan olarak yetiştirilmeleri için çaba sarfetmekte, bunun için de öncelikli olarak öğretmen yetiştirme eğitimlerine büyük önem vermektedirler. Kaliteli bir öğretmen eğitiminin ardından, öğretmenlere yüksek bir itibar ve dolgun bir maaş vadetmektedirler. Tüm toplumun ortak olarak birleştiği nokta, iyi bir vatandaş eğitiminin yolu öğretmenlerden ve okullardan geçmiştir. Son yıllarda kadınlar arasında popüler olmaya başlayan öğretmenlik mesleği, rekabet koşullarını da arttırmıştır.

Hizmet Öncesi Eğitim

1872 yılında ilkokul öğretmenlerinin yetiştirilen okullar kurulmuştur. Daha sonra yapılan reform ve düzenlemelerle ortaokul öğretmenlerinin yetiştirilmesi için adımlar atılmıştır. Japon öğretmen yetiştirme süreci ilk olarak ABD eğitim sisteminden örnek alınarak yapılmıştır. Bu ülkeden getirilen kitapları kendi dillerine çevirerek. Öğretmen eğitimlerine başlamışlardır. 1983 yılında ilk kez açılan uygulama okullarında, eğitim süresi 2 yıl ile sınırlı tutulmuş ve sadece erkek öğrencilere ilkokul öğretmenliği eğitimleri verilmiştir. Daha sonra ortaokul öğretmeni yetiştirme okulları açılarak, eğitim süresi 3,5 yıla çıkarılmış ve erkeklerin yanında kadınların da öğretmen olma yolunda önleri açılmıştır (Meriç, 2004). Günümüz Japonya eğitim sisteminde ise; öğretmenlik yetiştirme eğitimleri iki şekilde yapılmaktadır. İlki eğitim fakülteleri, ikincisi ise açık sistem adı verilen okullardır. Japonya yaşadığı ikinci dünya savaşı felaketinden sonra hızlı bir yapılanma içine girerek eğitim sistemlerini güncelleyerek, öğretmen eğitimlerini üniversiteler bünyesine taşımış ve bunun için de üniversitelerin bünyesinde eğitim fakülteleri ve öğretmen yüksekokullarını açmıştır. Bugün Japon eğitim sistemi içinde öğretmen yetiştirme eğitimi veren okul kurum sayısı 65 civarındadır ve yaklaşık olarak yılda 30.000 öğretmen yetiştirilmektedir.

Öğretmen Eğitimi için Öğrenci Seçimi

Japon eğitim sisteminde ortaöğretimden başarılı bir şekilde mezun olan öğrencilerin, öğretmen olabilmeleri için 2 aşamalı sınavlardan geçmeleri gerekmektedir. Bu sınavlardan birincisi ülke geneli uygulanan sınav, diğeri ise; üniversitelerin kendi bünyelerinde yapmış oldukları sınavlardır. Bu sınavlardan alınan notlara göre öğrenciler, üniversitelerin öğretmen yetiştirme programlarına yerleştirilmektedirler (MEXT, 2013).

Ortaöğretimden mezun olan öğrencilerin, devlet üniversitelerinin bünyesinde bulunan eğitim fakültelerine kayıt yaptırabilmeleri için UECE (University Entrance Center Examination) adı verilen sınava girerek başarılı olmaları gerekmektedir (Webapp, 2016). Öğrencilerin bu sınava katılmalarını sağlayacak ve bu sınavın tüm aşamalarını koordine edecek olan kurum, Üniversiteye Giriş Sınavı Merkezi (National Center for University Entrance Examinations)dir. Özel üniversiteleri tercih edecek olan öğrencilerin bu sınava katılması zorunlu değildir. Yapılan sınavda; 6 alana (Matematik, Yurttaşlık bilgisi, Fen, Sosyal, Yabancı dil ve Japon dili) ait sorular sorulmakta ve sınav toplam 29 testten oluşmaktadır. Ulusal düzeyde yapılan bu sınavdan başarılı olan öğrenciler, devam etmek istedikleri üniversitelere başvurarak, buralarda yapılan mülakat sınavlarına katılmaktadırlar. Japonya'da buluna üniversitelerin içinde bu mülakat sınavını en ağır sorularla yapan üniversite Tokyo üniversitesidir. Ülkenin bu alnada en iyi eğitim veren üniversitesi konumunda olan Tokyo üniversitesi, mülakatlarını çok titiz ve gizli olarak yaparak, en iyi öğrencilerin seçilmesini sağlamaktadır. Her yıl neredeyse başvur yapan öğrencilerin yarısı elenerek başarısız olmaktadır (Webapp, 2016).

Lisans Düzeyinde Öğretmenlik Eğitimi

Japonya'daki yükseköğretim kurumlarının neredeyse 100'ünden 80'inin de öğretmen yetiştirme bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümler diğer lisans mezunlarının öğretmenlik sertifikaları alabilmeleri için programlar açabilmektedir. Öğretmenlik lisans eğitimleri 2 dönemden ve toplamda 4 yıldan oluşmaktadır. Muzun olan öğretmen adayları istemeleri halinde 2 yıl süren yüksek lisans programlarına devam edebilmektedirler (MEXT, 2013). Öğretmenlik programları iki çeşittir. İlki, anaokulu, ilkokul ve ortaokul öğretmenleri yetiştiren ve birinci sınıf sertifikasını veren bölümler; ikincisi ise, lise öğretmenleri yetiştiren ve ikinci sınıf sertifikası veren bölümlerdir. Lise öğretmenliği için lisans mezuniyeti ve 2.sınıf sertifikası yeterli iken; anaokulu, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin 1.sınıf sertifikayı alabilmeleri için ayrıca yüksek lisans yapmaları gerekmektedir.

Yüksekokul ve Enstitü Düzeyinde Öğretmenlik Eğitimi

Japon eğitim sisteminde öğretmenlik yapabilmek için lisans düzeyi muzuniyeti ile birlikte, ortaokul veya lise mezunları teknoloji yüksekokullarına devam ederek öğretmen olabilmektedirler. Bunun için, ortaokul mezunlarının 5 yıl, lise mezunu öğrencilerin ise 2 yıl bu okullara devam etmeleri gerekmektedir (MEXT, 2013). İlk ve ortaokullarda öğretmenlik yapmak isteyen bu öğrencilerin yüksekokullarda 2 yıl süren bu eğitimin yanında 62 krediyide toplamaları (Tabata ve Griek, 1999).

Japonya'da Eğitim Bakanlığı ayrıca öğretmen yetiştirmek için, 3 enstitü kurmuştur. (Hyogo, Joetsu ve Tokushima) burdaki eğitimler çok kapsamlı olup; bu düzeyde öğretmenlik eğitimi veren üniversite sayısı çok azdır. Az sayıda öğrenci bu enstitülerde eğitimlerini tamalayabilmektedir. Bu enstitülerden mezun olan öğretmen adayları aynı zamanda yüksek lisans yapmış sayılmaktadırlar.

Öğretmen Olmanın Diğer Yolları

Japon yükseköğretim sistemi içinde öğretmen olmanın iki yolu olduğunun; ilkinin eğitim fakülteleri diğerinin ise açık sistem denilen lisans mezunlarının devam ettiği programlar olduğu vurgulanmıştı. Açık sistem denilen programda, herhangi bir lisans programından mezun olan öğrencilerin, lisans veya yüksek lisans programları ile yarı zamanlı kurslara devam ederek, öğretmen olabildikleri bir sistemdir (Meriç, 2004). Açık sistemin yanında yardımcı öğretmen olmak isteyen lisans mezunları, isteğe bağlı programlara devam ederek yardımcı öğretmen olabilmektedirler. Bu yardımcı öğretmenler özellikle desteğe ihtiyaç duyan öğrencilerin buldukları sınıflara görevlendirilmektedir. Eğitim fakültesi mezunlarından sertifikalarını eğitim bakanlığından almış olan öğretmenler her ilde görev yapabilmektedir. Bunun yanında özellikle öğretmen ihtiyacının fazla olduğu il ve ilçelerde; ilçeler tarafından 5 yıllığına verilen geçici sertifikalarla da buldukları yerde öğretmenlik yapılabilmektedir.

Öğretmen Seçme ve Atama Koşulları

Japonya'da öğretmenler, okullara kadrolu olarak atanırlar ve ömür boyu bu mesleği icra etmeye devam ederler. Yıllara göre kademeleri arttırılmaktaysa da gösterdikleri performans göre herhangi ödüllendirme söz konusu değildir. Kadrolu atama yapıldığından ve emekliliğe kadar iş güvencesi olduğundan, okullara öğretmen atamaları çok sıkı kurallara göre yapılmaktadır. Öğretmenlerin mesleki becerilerinin yanı sıra, mesleğe olan bağlılıkları, iletişim becerileri ve uygulamalı çalışmaları da göz önünde bulundurulmaktadır. Japon eğitim sistemi içinde okuldaki

öğretmen sayısı, okulda bulunan sınıf sayısından fazla olma ilkesine sahiptir. Japonya’da öğretmen olabilmek için, lisans mezuniyeti yanında, Bölge Eğitim Kurulu ayrıca öğretmenlik sertifikası da istemektedir. Bölge eğitim kurullarından alınabilen bu sertifikalar, her yerde geçerli olabilmektedir. Öğretmen adayları bu belegeyi alabilmek için, İl Eğitim Kurullarınca yapılan atama sınavlarından başarılı olmak zorundadır. Kazanması çok zor olan bu sınavda öğretmen adayları için eşit ve rekabetçi bir ortam oluşturulmaktadır. Bu sayede kaliteli öğretmen alımı yapılabilmektedir. Ayrıca bu sınavların yanında ortaokullarda öğretmenlik yapmak isteyen öğretmen adaylarının, daha önceden hazırlanmış olan sağlık testlerinden başarılı bir şekilde geçmeleri de gerekmektedir. Öğretmen olarak atanabilmenin bir diğer koşulu ise 30 ve daha alt yaşta olmaktır. Bu yaş şartı iki kurum hariç diğer tüm okullar tarafından istenmektedir.

Devlet okulları yerine özel okullarda çalışmayı düşüne öğretmen adayları aynı zamanda özel okul tarafından belirlenen kriterleri de yerine getirmek zorundadır.

Öğretmen Atama Sınavı

İl eğitim kurullarınca yapılan atama sınavı yılda 3 kere yapılmakta ve sadece 1 yıl geçerli olmaktadır. Bu sınavda testler, genel kültür, meslek bilgisi ve alandan oluşan sorulardan teşekkül etmektedir. Atama sınavı iki aşamalı olarak gerçekleştirilmekte, ilk aşaması ülke geneli yazılı sınavdan, ikinci aşama ise üniversiteler tarafından sözlü sınav olarak yapılmaktadır. Yazılı sınav konularının içinde; pedagojik formasyon konuları, milli eğitim mevzuatı, eğitim ve sınıf yönetimi viley okul kültürüne ait sorular bulunmaktadır. Üniversiteler tarafından yapılan sözlü sınavlarda ise; öğretmen adaylarına sınıf içinde ders anlatılmakta ve uygulamalı performansı izlenmektedir. Yapılan sınav sonuçlarına göre de ihtiyaç duyulan okullara eğitim bakanlığı tarafından öğretmen atamaları gerçekleştirilmektedir. Göreve başlayan öğretmen adayları 6 aylık bir staj sonrası asli öğretmenliğe atanmaktadırlar.

Singapur Eğitim Sistemi

Singapur’da eğitim sisteminin odaklandığı temel felsefesi “Daha az öğret, daha çok öğren!” dir. Eğitim sistemi daha çok proje odaklı çalışmayı ve öğrenmeyi derinleştirerek, kalıcı öğrenmenin önünü açmayı hedeflemektedir. Ayrıca eğitim sisteminin içinde “Düşünen Okullar-Öğrenen Ulus” sloganıyla hayatboyu öğrenmeye ve öğrenirken yaratıcı düşünmeye sevk etmeyi amaçlamaktadır. yaratıcı düşünme ve yaşam boyu öğrenmenin tüm vatandaşlar tarafından içselleştirilmesine odaklanılmıştır. Tüm bu hedef ve amaçların yanında, öğrencilerin kişisel ve mesleki olarak kendilerini gerçekleştirmelerine, yaşam boyu öğrenmeye meraklı olmalarına ve öğrenmeye dayalı sürekli dinç kalmayı sağlayacak öğrenmelere teşvik edilmektedir (Kaytan, 2007: 35).

Singapur’da, çift temelli bir eğitim sistemi vardır. Öğrenciler kendi dilleri yanında bir de İngilizce dili ile eğitim almaktadırlar. Bu ülkelerin eğitim sistemi yaptıkları reformlarla çok büyük bir atılım yapmıştır. Eğitim alanındaki bu gelişim sayesinde PISA gibi uluslararası sınavlarda dereceler yapmaya başlamışlardır. Ülkenin milli eğitim bakanlığı, yaptıkları bu atımları ve kazandıkları başarıları, öğrencilerinin yetiştirme tarzına ve dünyanın en iyi öğretmenlerine sahip olmakla ifade etmiştir. Ülkenin eğitim sistemi, gelişen teknoloji ile küreselleşen dünya ayak uydurabilecek öğrencilerin yetişmesini amaçlamış ve buna özgü eğitim programları hazırlanmıştır. Öğrencilerde kişisel farkındalığı arttırmaya, ülkenin ahlaki ve kültürel değerlerine sahip olmaya, doğayı sevmeye ve kendi bedenlerini zinde tutmaya göre bir yaşam biçimi belirlemişlerdir. Bunların yanında, Singapurlu öğrenciler; (Ministry of Education Singapore [MOE], 2014);

- ✓ Sahip oldukları güçlü sezgileri sayesinde, doğruyu-yanlışı ayırt etmede,
- ✓ Eleştirel düşünme yetenekleri, kendileri ifade etme ve iyi bir iletişimi gücüne sahip olmada,
- ✓ Öz güvenleri yüksek, kendini doğru ifade edebilen, etkili sorular soran ve yüklendiği sorumlulukların farkında olmalarıyla,
- ✓ Grup çalışmalarına olan uyumlarıyla, pratik düşünme becerileri, değişim ve dönüşüme açıklık ve risk almadan çekinmeyen yönleriyle,
- ✓ Ülkesini merkez edinerek, dünyayı tanıması, hem kendisine hem de başkalarına insanca yaşamayı şiar edinmeleriyle, mutlu, huzurlu bir hayatı talep ederler.

Eğitim öğretim devlet okullarında yapılmakta ve öğrenciler yükseköğretimin sonuna kadar burslarla desteklenmektedir. Devlet okullarının yanında özel sektör tarafından açılmış olan okullarda mevcuttur. Devlet eliyle yürütülen eğitim faaliyetlerinde başarılı öğrenciler ilkokuldan yükseköğrenime kadar burslar ile desteklenmektedir. Devlet okullarının yanı sıra özel sektör tarafından idame ettirilen okullar da mevcuttur. Devlet okullarında, Milli Eğitim Bakanlığının belirlemiş olduğu müfredata bağlı kalınması koşulu ile farklı etkinlikler planlanabilir ve öğrencilerin daha iyi bir eğitim almaları için çalışmalar yapılabilmektedir.

Eğitim Sisteminin Yapılanması

Singapur eğitim sisteminde merkeziyetçi bir yönetim tarzı vardır. Karar merci Milli Eğitim Bakanlığıdır. “*Düşünen Okullar, Öğrenen Ulus*” vizyonu, 1997 yılında tüm ülkeyle paylaşılmıştır. Ülkenin sahip olduğu istikrarlı yapı, eğitimine dair sürekli reform süreçleri, değişen dönüşen dünyaay ayak uydurma çalışmaları ile dünyada eğitimde söz sahibi ülke konumuna gelmişlerdir.

Singapur Eğitim Sisteminde Öğretmen

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi, ülkenin sahip olduğu eğitim sisteminin kalitesiyle doğrudan ilişkilidir. Eğitim sisteminin kalitesini arttıran etmenlerin başında da öğretmenler ve bu öğretmenlerin yetiştirildiği eğitim sistemidir. Öğretmen kalitesinin artırılması adına üniversitelerin geliştirilmesi, öğretmenlik devresi içinde de öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri için desteklenemsi büyük bir önem arz etmektedir.

Singapur’da Nanyang Teknoloji Üniversitesinin bünyesinde bulunan, Ulusal Eğitim Enstitüsü (National Institute of Education) [NIE] eğitim ile ilgili; politikalar üretme ve bunları planlamak için kurulmuş olan bir öğretmen yetiştirme kurumudur. Bu enstitünün bünyesinde ilkokulu ve ortaokul öğretmenlerini yetiştirmeye yönelik programlar bulunur. İlkokul öğretmenlerinin yetiştirilmesinde 3 farklı program uygulanmaktadır. Bunlar: Lisans sonrası yeterlilik, lisans yeterlilik ve eğitimde yeterlilik. Bu programların farklılık arz etmesinin sebebi, öğretmen adaylarının geçmiş eğitimlerindeki farklılıklardır. Öğretmenlerin, Matematik, İngilizce, Sosyal ve Fen bilimleri dersleri ile Müzik, Sanat, Yurttaşlık ve fiziksel etkinlikleri yapabilecek düzeyde olmalarına dikkat edilir. Bu ülkenin eğitim sisteminde özellikle matematik öğretime çok büyük önem verilmektedir.

Singapur eğitim sisteminde aday öğretmenlerin sınıf ortamlarında ders anlatmalarını sağlayan zorunlu birtakım öğretmenlik uygulamaları vardır. Aday öğretmenlerin yetiştirilmesi sırasında bu öğretmenler ülkede bulunan tüm okullara dağıtılırlar. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamaları sırasında bütün zamanlarını okullarda geçirmektedirler. Aday öğretmenler, girdikleri sınıflarda 2-3 hafta öğretmenleri gözlemledikten sonra sınıf ve öğretmen hakkında çıkarımlarda bulunarak, rapor yazmaları istenir.

Öğretmen Seçimi

Singapur eğitim sisteminde öğrenciler, ortaöğretim bitirmeleri ve en az 18 yaşında olmaları şartı ile öğretmen yetiştiren okullara başvurabilirler. Öğretmen yetiştirilen okullara yerleşebilmeleri için öğrenciler A Seviyesi adı verilen ulusal sınava girmeleri zorunludur. İngilizce alanında okuma için de öğrencilerin ulusal sınavın yanında bir O-level(Ordinary Level) adı verilen sınava girmeleri ve belirlenen seviyelerde puan alma şartı konmuştur. (Khoh ve Teo, 2002). Öğrencilerin liselerde öğretmenlik yapabilmesi için “Eğitimde Lisans Sonrası Yeterlilik” adı verilen programı da bitirmeleri gerekir. Bu programa öğretmenlik bölümünden mezun olan öğretmen adayları ancak başvurabilmektedir.

Singapur’da lisans mezunu olan kişilerin öğretmen olabilmesi için, “Yeterlik Giriş Sınavı”nda başarılı olmaları ve sonrasında da Ulusal Eğitim Enstitülerince verilen öğretmenlik yetiştirme programlarından mezun olmaları gerekir. Bu programlar; lisans derecesi veya lisansüstü eğitim (master ve doktora) olarak planlanmaktadır. Derecesine bu programlar, 2 ile 4 yıl süreli olabilmektedir. Eğitim Bakanlığı tarafından ülkenin işgücü ihtiyacı, küreselleşmeyle meydan gelen değişiklikler ve teknolojiye bağlı gelişimlere bağlı olarak, bu programların içerikleri sürekli güncellenmektedir.

Öğretmen Ataması

Singapur’da öğretmenlerin atanması için lisans eğitimlerini ve hizmet öncesi eğitimleri tamamlamaları gerekir. Lisans eğitimi, Eğitim Bakanlığı tarafından organize edilirken; hizmet öncesi eğitim Eğitim Enstitüsü tarafından verilmektedir. Lisans eğitimi sırasında, Eğitim Bakanlığı öğretmen adaylarına maaş ve burs desteği sunmaktadır. Öğretmenleri yetiştirilmesi sırasında bu iki kurum organizeli ve işbirliği içinde birbirlerini tamamlayıcı olarak çalışmaktadırlar. Oryantasyon eğitimlerini tamamlayan öğretmenler, ülkenin her tarafında bulunan okullara atanmaktadırlar. Bu durum da öğretmen adaylarının Singapur’da kaygılarının olmadığı anlamına gelir (Orakçı, 2015). Ülkede yaşayan insanlar, bu iki kurum arasındaki koordnasyondan dolayı eğitim hakkında asla şüpheye düşmezler. Bundan dolayıdır ki tüm toplum ve kamuoyu eğitime olumlu bir şekilde bakarlar. Bu iki kurum arasındaki işbirliğine dair birkaç örnek verilecek olunursa; (Chong ve Ho, 2009; NCEE, 2015):

- ✓ Öğretmenlik mesleği için “uygun öğretmen” seçilme kriterlerinin uygulanıyor olması,
- ✓ İki kurum arasında karşılık danışmanlık hizmetlerinin verilmesi,
- ✓ Ulusal Eğitim Enstitüsünün, öğretmen yetiştirme konusunda hem bakanlıkla hem de okullarla sürekli diyalog içinde olması örnekleri verilebilir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi

Singapur'da öğretmen atamalarından sonra da öğretmen eğitimleri ve gelişimleri devam etmektedir. Ulusal Eğitim Enstitüsü, okullara ataması yapılan öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamak ve günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek öğretmenler yetiştirmek için sürekli hizmetiçi programlar hazırlamaktadır. Bu kursları, hizmetiçi eğitimlerin, seminerlerin ve konferansların düzenlenmesi, planlanması ve yürütülmesinden sorumlu olan kurum öğretmenler ağı kurumudur. Bu eğitimlerde süre sınırı bulunmasada, her öğretmen yıllık yaklaşık olarak 100 saat eğitim almaktadırlar (Press Release on New Teacher Capacity Building Policy, 2015).

Singapur öğretmen yetiştirme sisteminde, öğretmenlik kariyer basamakları bulunmaktadır ve üç kademelidir. İlki, kariyer olarak öğretmenlik, ikincis liderlik kariyeri ve üçüncüsü eğitim uzmanlığı kariyeridir. Tüm öğretmenlerde asıl hedef kariyer olarak başöğretmenliğe kadar yükselbilmektir. Liderlik kariyerine ulaşmak için çalışan öğretmenlerde hedef liderlik kariyeri olarak okul yöneticiliği yapabilmektir. Kariyer olarak öğretmenliği seçtiğinde başöğretmen olmayı hedeflemektedir. Her kariyer basamağında öğretmenlere maaş artışı, öğrenci koçluğu ve mentörlük gibi imkanlar sunulmaktadır.

Öğretmenlerde kariyer basamakları, ilk üç yılın bitiminden sonra başlamaktadır. Maaş artışları ve diğer çalışmalar bu üç yılın bitimi ile başlamaktadır. Kariyer basamaklarında yükselen öğretmenler istedikleri takdirde tekrardan eski kariyer basamaklarına dönebilmektedirler.

Türk Eğitim Sistemi

Türk Eğitim Sistemi, 1973 yılında yayımlanan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile şekillenmiştir. Milli eğitim temel kanununa göre, Türk insanının, tarih bilinciyle yetiştirilmesi, ahlaki ve etik değerlere sahip olması, milli ve manevi kültürü yayması, vatanın ve milletini seven, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, ruhen ve bedenen sağlıklı bireyler olması beklenmektedir. Türk eğitimi sistemei ulusalcı ve merkezîyetçi bir yapıya sahiptir. Milli eğitim temel kanunun amaçlarına bakıldığında; çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı olma, beden, ruh ve zihin dengesini kurmuş, dünya ile uyumlu bireyler yetiştirilmesidir.

Ülkemizde öğretmen yetiştirilmesi sistemi, ülkedeki, ekonomik, sosyal ve kültürel değişimlere bağlı olarak gelişim gösterdiği görülmektedir. Cumhuriyet dönemine öğretmen yapısına bakıldığında, genellikle ilköğretim mezunu ve mesleki eğitim neredeyse hiç görmemiş öğretmenlerden oluşuyordu. Yine öğretmenlerin büyük çoğunluğu medrese eğitimi görmüş imam veya müezzinlerden ibaretti. Öğretmen yetiştirme üzerine ülkemizde son 150 yılda çok farklı uygulamalar yapıldığını görmekteyiz. Osmanlı döneminde gençlerin eğitimi daha çok ordu ve dini eğitimler üzerine olmuştur. Bazı ilkokul öncesi okullardaki eğitim için ilk organize girişim 13. yüzyılda yapılmıştır. İlkokulu ve ortaokul öğretmenlerinin yetiştirilmesi eğitimleri ancak 18. ve 19. Yüzyıllarda yapılabilmektedir. Bu bağli olarak ilk öğretmen okulu 1848 yılında açılarak eğitim öğretimine başlamıştır. Medreselerin eğitim ihtiyacını karşılamaması üzerine Rüştiyeler açılmıştır. Ancak bu okullarda eğitim verecek öğretmenlerin olmaması sorun olarak ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine öğretmen yetiştirmek için, Darülmuallimin-i Rüşti adı verilen öğretmen yetiştirme okulları açılmaya başlanmıştır. Bu okullar temelde erkek ilkokul öğretmeni yetiştirme üzerien eğitimler vermiştir. Daha sonra kız öğrencilerinin de okuyabilecekleri okullar inşa edilmiştir. Cumhuriyet dönemindeki öğretmen yetiştirme ile ilgili çok karmaşık bir yapı olduğu görülmektedir. Osmanlıdan miras kalan öğretmen yetiştirme okulu olan, Darülmuallimlerin adı önce Muallim Mektebi olarak değiştirilmiş, ardından da 1935 yılından itibaren de öğretmen okulları olarak değiştirilmiştir. Ancak bu okullarda yetiştirilen öğretmen sayıları ihtiyacın çok altında olmuştur. Köy okulları için öğretmeni yetiştirme sorunu 1940'ların başında tekrardan gündem olmuştur. 4274 sayılı kanunla bu sorunun çözümü için Köy Enstitüleri kurulmuştur. 1940 yılına kadar yetiştirilen ilköğretim öğretmenlerine daha çok akademik başarı üzerine eğitim verilmiş ve mesleki dersler göz ardı edilmiştir. Bu konu hep eleştiri konusu olarak gündemde durmuştur. 1948 yılına kadar 21 köy enstitüsü açılarak, öğretmen ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmıştır. Demokrat partinin başa gelmesiyle köy enstitüleri hedef olarak seçilmiş ve kapatılmışlardır. 1953 yılında çıkarılan 6234 sayılı Kanunla, öğretmen yetiştiren okullar "İlköğretim Okulu" adıyla biraraya toplanmıştır. Bu okullarda ilkokul öğretmenlerine 6 yıl, ortaokul öğretmenlerine 3 yıl eğitim verilmiştir. İlkokul öğretmenlerinin eğitim kalitesini arttırmak için, 1974 yılında iki yıllık yükseköğretim okulları açılmıştır (M.E.B -T.T.K.B 1992: 8). Öğretmen yetiştiren bu okullar 1989 yılıyla birlikte eğitim fakültelerine dönüştürülerek, öğrenim süresi 4 yıla çıkarılmıştır.

Öğretmen Seçimi

Ülkemizde, eğitim fakültelerine öğrenci alımı ortaöğretim mezunlarının arasından yapılmaktadır. Mezun olan öğrenciler, iki aşamalı olarak yapılan yükseköğretime giriş sınavlarında istenilen puanları alması koşulu ile üniversitelerin öğretmen yetiştiren bölümlerine kayıt yaptırabilmektedir. Öğrenciler, puan üstünlüklerine göre, okullarda okutulan branşlara göre alan seçimi yapabilmektedirler. Sınıf öğretmenliği, fizik, kimya yada biyoloji

öğretmenliği veya ortaokullardaki branş öğretmenliklerini tercih edebilmektedirler. Ayrıca yetenek gerektiren branşlarda (Beden Eğitimi, resim, müzik vb.) yükseköğretime giriş sınavından sonra bu üniversitelerin uygulama sınavlarında da başarılı olmaları gerekir. Okulların eğitim süreleri branşlarına 4 veya 5 yıl olabilmektedir. Ayrıca üniversitelerin lisans bölümlerinden mezun olan öğrenciler, pedagojik formasyon eğitimi almaları koşulu ile öğretmenlik sertifikalarına hak kazanıp, öğretmenlik yapabilmektedir.

Öğretmen Atanması

Üniversitelerin öğretmen yetiştirme bölümünden mezun olan öğretmen adayları, atanabilmek için Kamu Personeli Seçme Sınavında (KPSS) başarılı olmaları gerekir. KPSS, öğretmenlik alanı için iki aşamada gerçekleştirilmektedir. İlki genel kültür ve genel yetenek adı verilen sınav, ikincisi ise; alan sınavıdır. Aldıkları puanlara göre öğretmenler, kendi alanları içinde bir sıralamaya tabi tutulmaktadır. Her yıl atanacak öğretmen sayılarının ilişkin kadro tahsisi Maliye Bakanlığınca yapılmakta ve atamalar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından merkezi olarak yapılmaktadır. Boş olan kadroların ilanları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmen adaylarına duyurulurken; öğretmen adayları atanmak istedikleri boş kadrolara istekleri doğrultusunda başvurabilmektedir. Daha önce kadrolu olarak atanması yapılan öğretmenler, 2006 yılında sözleşmeli pozisyonu ile işe alınmaya başlandılar. Ancak kadro ile sözleşmeli öğretmenler arasındaki hak farklılıkları nedeniyle bu uygulama 2011 yılında kaldırıldı. Sonraki süreçte sözleşmeli öğretmen atama usulü yeniden geri getirildi ve sözleşmeli öğretmenlik çakılı bir atama olarak özellikle Doğu ve Güneydoğu Bölgesindeki okullara yapılmıştır. Sözleşmeli öğretmenler, ilk atama yerlerinde 3+1 yıl kalmaları koşulu ile kadroya geçebilmekte ve yerdeğişikliğine başvurabilmektedir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi

Ülkemizde ataması yapılan öğretmenlerin, mesleki gelişimleri için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından her yıl çok sayıda hizmetiçi eğitim kursu, semineri ve konferansı yapılmaktadır. Ancak açılan bu hizmetiçi çalışmalarına katılım zorunlu olmayıp, öğretmen isteğine bırakılmıştır. Başvur yapan öğretmenlerin de büyük bir çoğunlu bu hizmetiçi çalışmalardan başvur fazlalığından dolayı yararlanamamaktadır. Ülkemizde öğretmen sayısının 1.200.000 civarında olması, hizmetiçi eğitimlerin herkese ulaşma şansını çok azaltmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin mesleki gelişimleri için de devlet tarafından verilen bir burs yada destek de bulunmamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, 2006 yılında aldığı kararla, öğretmenlik kariyer basamaklarını uygulamaya koymuştur. Öğretmenlik kariyer basamakları 3 aşamadan oluşturulmuştur. Öğretmenliğin ilk 10 yılı öğretmen, 10 yıldan fazla hizmeti olanların uzman öğretmen ve uzman öğretmenlikte 10 yılı dolanların da başöğretmen olmaları olarak planlanmıştır. Ancak kariyer basamakları arasındaki geçişler sınav şartına bağlanmıştır. Sınavlara girebilmek için de sınavdan önce 180 saatlik seminer alınması zorunlu kılınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kariyer basamaklarına ilişkin ilk sınav 2006 yılında yapılmış ve mevcut öğretmen sayısının %20' si kadar kontenjan verilmiştir. Sınava giren öğretmenlerden, 92 bin 382 uzman, 338 tanesi de başöğretmen olarak sınavı kazanmışlardır. Uzman ve başöğretmenlerin maaşlarında artışlar yapılmıştır. 2006 yılında yapılan sınavdan sonra bir daha kariyer sınavı yapılmamış ve en son 2022 yılında ikinci kez bu sınav yapılmıştır. Uzman öğretmenlik sınavına 432 bin öğretmen başvurmuş ve bunlardan 422 bin 368'i başarılı olmuştur. Başöğretmenlik sınavına ise; 68 bin öğretmenden 66 bini başarılı olarak başöğretmen olmaya hak kazanmışlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gelişen ve değişen dünyada sürekli olarak bireylerin ihtiyaçlarında değişimler olmaktadır. Küreselleşme ile birlikte bilgidaki hızlı değişimler, toplumdaki ihtiyaç farklılaşması eğitim sistemlerinde de değişime neden olmaktadır. Eğitim sistemlerinin değişme zorunluluğu, öğrencilerin ihtiyaç durumlarının değişimi, öğretmen yetiştirme okullarının eğitim planlarının da değiştirilmesi hususunu gündeme getirmiştir. Avrupa Birliği üye ülkeler ile Avrupa Komisyonu; "Öğretmenlerin, öğretmen mesleğine dair sahip olmaları gereken yetkinlikler, mevcut öğretmenlere destek ve yeni başlayacak olan öğrenen adaylarına destek" konularında çalışmalar başlatmışlardır (European Commission/EACEA/Eurydice, 2018:17). Çalışmalarda, öğretmen eğitimlerinde daha çok kariyer planlamaları, hizmet öncesi eğitim ve hizmet sırasında öğretmen gelişimi için hizmetiçi etkinliklerin yapılmaya çalışıldığı görülmüştür. Ayrıca çalışmalarda her ülkenin öğretmen yetiştirme sistemlerinde farklılıkların olduğu vurgusu yapılmıştır.

Bu çalışmada incelemesi yapılan Japonya, Singapur ve Türkiye'nin, öğretmen yetiştirme sistemlerinin merkezi ya da yerel katkılarla desteklendiği görülmüştür. Öğretmen yetiştirme için belirli yasaların konulduğu, bu işler için kurumların oluşturulduğu, öğretmen eğitimlerinin genel olarak üniversitelerin öğretmen yetiştirme bölümleri ile eğitim fakültelerinde yapıldığı, öğrenimin 4 ila 6 yıl arasında değiştiği, bazı ülkelerde ise, lisans sonrası öğretmenlik sertifikaları için eğitim düzenlendiği sonuçları görülmüştür. Öğrencilerin, öğretmen yetiştirme programlarına alınma şekilleri de farklılık göstermekle birlikte genellikle rekabetçi ortamlarda ve sınava dayalı bir yerleşiminden olduğu,

sınav sayısının kimi ülkelerde birden fazla olduğu, öğrencilerin sınavlarda aldıkları puan türlerine göre seçtikleri, bazı üniversitelerin merkezi sınavın yanında kendi sınavlarıyla öğrenci alımı yaptıkları, teorik sınavların yanında bazı branşlar için üniversitelerin yetenek sınavları ve mülakat sonucu öğrenci seçimi yaptıkları görülmüştür.

Türkiye’de öğrenciler, eğitim fakültelerine TYT ve ATY adı verilen sınavlarla seçilmektedirler. Hizmet öncesi eğitimlerde öğretmen adayları hem zorunlu hem seçmeli derslerden öğrenim görmektedirler. Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarına bakıldığında; Singapur eğitim sisteminde hem ardışık hem de kaynaşık modelin olduğu, Japonya’da sadece kaynaşık eğitim modelinin olduğu, Türkiye’de ise , kaynaşık eğitim modelinin olduğu ve bölümlere göre 4 ya da 5 yıl sürdüğü sonuçlarına varılmıştır. Yine incelenen ülkelerin hizmet öncesi öğretimlerinde alan bilgisi, genel kültür ve meslek bilgisi derslerinin bulunduğu ve bu derslerin saat sayılarının ülkeden ülkeye değişiklik gösterdiği görülmüştür.

Öğretmenlerin niteiklerini artırma adına ülkeler hizmet öncesi öğretmen eğitimlerine çok büyük önem vermektedir ve uygulama alanlarına çok süre ayırdıkları görülmektedir. Özellikle öğretmenlik deneyimi dersleri yansıtmaya ve gözleme dayalı olarak başlatılmakta, daha sonra da öğretmen adaylarının becerilerinin geliştirilmesi için staj ve uygulamalarla devam etmektedir. Öğretmenlerin bu öğrenim ve uygulamaları başarılı bir şekilde bitirmeleri, ardından staja başlayarak istenilen sertifikaları almaları gerekir. Diğer iki ülkeye nazaran, Türkiye’de staj çalışmalarının süresinin daha az olduğu ve OECD ülkesinin gersinde kaldığı söylenebilir.

İncelenen bir diğer koşul ise; öğretmenlerin mesleğe başlamada ülkelerin izledikleri yollardır. Diğer iki ülkede lisans mezuniyetinin yanında sertifika şartı da aranırken; Türkiye’ de sadece lisans mezunu olmak öğretmenliğe başvurmak için yeterli görülmektedir. Ancak Türkiye’de farklı olarak öğretmen adaylarının KPSS’den başarılı olması ve birkaç yıl sözleşmeli öğretmen olarak hizmet etmesi gerekir. Atanması yapılan öğretmenlerin mesleklerinin belirli bir süresi sonunda kariyer sistemi içine girdikleri, ülkeden ülkeye farklılık gösterse de belirli bir kariyer sisteminin olduğu görülmektedir. Yine hizmete başlayan öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak için bakanlıklar, hizmetiçi eğitim kapsamında seminerler, kurslar ve konferanslar düzenlemektedirler. Diğer iki ülkede bu hizmetiçi faaliyetleri daha düzenli, sistematik ve süreklilik arz ederken, Türkiye’de bu eğitimler daha çok öğretmenlerin isteklerine bırakılmıştır. Öğretmenlik mesleğine yeni başlamış ve bulunduğu şehirden çok farklı bir yere atanmış öğretmenlerin sürekli bir desteğe ihtiyaçlarının olduğu muhakkaktır. Yeni göreve başlayan öğretmenler, gittikleri yerlerin fiziksel, sosyal ve kültürel özelliklerine alışma konusunda birtakım sıkıntılar yaşayabilmektedir. Bunun için o bölgede görev yapan tecrübeli öğretmenlerin bu konuda, yeni başlayan öğretmenlerle her konuda yardımcı olmaları ve destek çıkmaları gerekir (Kozikoğlu ve Çökük, 2017).

Bu araştırmada incelenen ülkelerden Japonya ve Singapur’da okul ve üniversiteler arasında işbirliği olduğu ve hizmetiçi eğitimlerin sistematik bir şekilde devam ettirildiği görülmektedir. Türkiye’de de hizmetiçi eğitimlere süreklilik kazandırılması ve eğitim fakülteleri ile okullar arasında işbirliğini sağlayacak bir kurumun olması elzem bir durumdur.

Öneriler

Eğitim kalitesi olarak dünyada söz sahibi olan Japonya ve Singapur’a göre, Türkiye’nin de eğitimde atılım yapması, bu atılımın lokomotifini konumunda olan öğretmenlerin eğitimlerinin kalitesinin daha fazla yükseltilmesi için;

- ✓ Öğretmenlik eğitime verecek fakülte sayılarının, mevcut ihtiyaçlara göre planlanması,
- ✓ Öğretmenlik mesleğinin birden çok boyutu olamsından dolayı, öğretmenlik atamalarında KPSS şartının yanına daha rasyonel kriterlerinde eklenmesi,
- ✓ Alan itibari ile öğretmenlik yetiştirme programlarının kalitesinin artırılması,
- ✓ Staj uygulama ders saat ve sürelerinin artırılması ve içeriğin zenginleştirilmesi,
- ✓ Sadece lisans mezunlarının öğretmen yapılmasından ziyade yüksek lisans şartının konması,
- ✓ Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sunacak uygulamaların ve hizmetiçi eğitimlerin hayatboyu öğrenme kapsamında yeniden düzenlenmesi, gerçekleştirilmelidir.
- ✓ Okullar ile öğretmen yetiştiren fakülteler arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlayacak, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine destek verecek çok yönlü eğitim birimlerinin kurulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Baysal, Z. N. (2012). Türk eğitim sistemi ve etkili okul yönetimi. Ankara: PegemA Yayıncılık
- Binici H., Arı N., Kutlu O. (2005). Japon Eğitim Sistemi Ve Eğitim Reformu, Academia Edu.

- Başaran, İ. E ve Çinkır, Ş. (2011). Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi, (3. Basım), Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Chong, S. and Ho, P. (2009). "Quality teaching and learning: a quality assurance framework for initial teacher preparation programs." *International Journal of Management in Education* 3, no. 3/4. (PDF) Darling-Hammond, L., & Youngs, P. (2002). Defining „highly qualified teachers“: What does „scientifically-based research“ actually tell us? *Educational Researcher*, 31, 13–25.
- Demirel Ö. Karşılaştırmalı Eğitim. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2000. Erdoğan, İrfan. Çağdaş Eğitim Sistemleri. Beşinci basım. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2003.
- Erdoğan İ. (2003) Karşılaştırmalı Eğitim: Türk Eğitim Bilimleri Çalışmaları İçinde Önemszenmesi Gereken Bir Alan
- European Commission/EACEA/Eurydice. 2018. The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [Google Scholar]
- Kaytan, E. (2007). Türkiye, Singapur ve İngiltere Matematik Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi). Erişim Adresi: <https://www.ulusaltezmerkezi.net/turkiye-singapur-ve-ingiltereilkogretim-matematik-ogretim-programlarinin-karsilastirilmasi/>.
- Kazuo, I. (1990). School Education in Japan. International Society for Educational Information, Incorporation, Tokyo
- Meriç G. (2004). Fen Bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Örnek Ülkeler Kapsamında Değerlendirilmesi (Türkiye, Japonya, Amerika ve İngiltere Örnekleri). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- MEXT (Ministry Of Education Culture, Sports, Science And Technology) (2013). Teacher Training and Certificate System.
- Milliyet, (2015). <http://blog.milliyet.com.tr/egitim-cikmazi--turk-ve-japon-egitimsistemlerinin-karsilastirilmasi--4-/Blog/?BlogNo=357106> (08.11.2015 tarihinde erişilmiştir.)
- MOE (Ministry of Education Singapore). (2014a). Our education system. <http://www.moe.gov.sg/education/> adresinden 18.02.14 tarihinde erişilmiştir.
- OECD. (2011). Education at a Glance 2011: Country Note – Japan.
- Press Release on New Teacher Capacity Building Policy, September 23, 2014 <http://www.moe.gov.sg/media/press/2014/09/growing-our-teachers-building-our-nation.php>7 Ocak 2015 tarihinde alınmıştır.)
- Şişman, M. (2013). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Tabata, Y., Griek, L. (Ed.) (1999). Ensuring Opportunities for the Professional Development of Teachers. Innovation and Reform in Teacher Education for the 21st Century in the Asia-Pacific Region (Seminar Report). UNESCO, Bangkok.
- Tösten R. ve Ekinçi İ. (2012). Japonya Eğitim Sisteminde Yükseköğretim, *The Journal of Academic Social Science Studies* Volume 5 Issue 8, p. 1185-1196, December 2012
- Uçar, R. ve Uçar, İ. H. (2004). Japon eğitim sistemi üzerine bir inceleme: Çeşitli açılardan Türk eğitim sistemi ile karşılaştırma. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-18.
- Webapp,(2016.) http://webapp1.dlib.indiana.edu/virtual_disk_library/index.cgi/4273355/FID3289/ADDTTOOLS/pubs/124009/4009_044.htm (29,05.2016 tarihinde erişilmiştir.